

Sivistystoimen selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2015/ EL-H

VD/974/00.03.00.00/2016

Tarkastuslautakunnan laatima Vantaan kaupungin arviointikertomus vuodelta 2015 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuuston kokouksessa 23.5.2016 ja lähetettiin kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten. Kaupunginhallitus päätti 6.6.2016 lähettää valtuuston päätöksen ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Strategia

Strategiatyön osalta tarkastuslautakunta toteaa: "Valtuuston asettamat strategiset päämäärät ja niitä toteuttavat sitovat tavoitteet toteutuivat täysin 13 tavoitteen osalta, melko hyvin toteutuneeksi todettiin seitsemän tavoitetta ja jossain määrin toteutuneeksi neljä tavoitetta. Toteutumatta jäi neljä tavoitetta. Tarkastuslautakunnalla oli huomautettavaa tai kommentoitavaa vain 14 prosentin osalta tavoitteista (edellisenä vuonna vastaavasti 36 prosentin osalta). Annetut kommentit liittyvät pääosin tavoitteiden arvioitavuuteen. Kokonaisuutena sitovien tavoitteiden mittarointi on parantunut viime vuosina."

Lisäksi sitovien tavoitteiden raportoinnista tarkastuslautakunta toteaa: "Pääkaupunkiseudun tarkastuslautakunnat suorittivat yhteisen arvioinnin, jonka aiheena oli nuorisotakuun toteutuminen ja vaikuttavuus Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa. Nuorisotakuun yhteiskuntatakuu ei täysin toteudu missään kaupungeista. Pääkaupunkiseudun suurista kaupungeista se on toteutunut parhaiten Vantaalla. Koulutustakuu toteutuu hyvin kaikissa kaupungeissa ja sen onnistumisen eteen on Vantaallakin tehty töitä jo vuosia. Nuorten aikuisten osaamisohjelmaa on toteutettu suunnitellusti. Vaikuttavuuden mittaamisessa on vielä kehitettävää."

Sivistystoimessa monien tavoitteiden mittarointia ja raportointia hankaloittaa toimintakauden poikkeaminen kalenterivuodesta ja kaupunkitasoisesta strategiatyön syklistä. Tästä syystä mittarin lähtötaso saattaa jäädä tulokortin laadintavaiheessa löyhäksi. Sivistystoimessa tavoitteiden mittarointia on kehitetty vuoden 2015 aikana.

Ammattiopisto Varia

Tarkastuslautakunta toteaa: "Varian taloustilanne on huolestuttava. Ammatillisen koulutuksen valtionosuuksia aiotaan leikata jopa 15 prosenttia. Varia on jo aloittanut säästö- ja tehostamistoimenpiteet. Yksi keino kompensoida leikkauksia on kasvattaa oppilasmääriä niin, että kaikki koulutuspaikat saadaan täytettyä."

Säästö- ja tehostamistoimintaa on toteutettu vuoden 2015 lopussa hyväksytyyn uuden strategian pohjalta. Varian organisaatorakenne muutettiin paremmin tavoitteita vastaavaksi: hallinnon tehtäviä ja opetusalojen vastuualueita jaettiin uudelleen, aikuisten koulutus hajautettiin opetusaloille.

Opiskelijamäärän kasvattaminen ei ole mahdollista tavoitellusti vuonna 2017, koska valtionosuuden rahoituksen tasoa on esitetty leikattavaksi 12,5 %. Koulutuksen järjestäjä päättää kohdistetaanko rahoituksen leikkaus opiskelijapaikkoihin vai toiminnan tehostamiseen vai molempiin. Variassa edellytetyt säästöt kohdistetaan sekä opiskelijamäärään että toiminnan tehostamiseen.

Toiminnallisesta näkökulmasta tehostamistoimintaa tehdään allokoimalla opetusresursseja uudelleen osaamisperusteisuuteen siirtymisen yhteydessä, tehostamalla ja vähentämällä tilojen käyttöä sekä kehittämällä jatkuvaa opiskelijahakua, jolla mahdollistetaan opetusryhmien täydentäminen kesken lukuvuoden.

Aikuisopisto

Tarkastuslautakunta toteaa: "Vantaan aikuisopisto on tunnistanut kriittisiksi kehittämiskohteikseen toiminnan tehostamisen ja opistoa koskevan taloustiedon parantamisen, ajantasaistamisen ja tämän tiedon raportoinnin kehittämisen sähköisten työkalujen avulla.

Tarkastuslautakunta suosittelee jo aloitettujen tehostamistoimien jatkamista. Erityisesti talouden hallintaan tulee kiinnittää huomiota."

Tarkastuslautakunnan huomioidut oikeaan osuvia ja varsin positiivisia opiston osalta. Tarkastuskertomuksen Aikuisopistoa käsittelevän kohdan 7.3 Aikuisopisto ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että arviointikäynnillä toimintaa esitteli ammattiopiston rehtori. Paikalla oli kuitenkin aikuisopiston rehtori.

Lautakunta suosittaa jo aloitettujen talouden ja toiminnan tehostamistoimien jatkamista. Näin on toimittu ja tullaan toimimaan. Aikuisopisto on pystynyt tehostamaan toimintaansa merkittävästi siirtämällä paljon rutiininomaista ihmistyötä vaativia toimistotehtäviä Cursor-järjestelmän kautta automaattisesti tai lähes automaattisesti hoidettaviksi.

Opiston talousennusteen mukaan kate ei ylitä tänä vuonna. Ennusteen laatiminen on hyvin haastavaa opiston toiminnan luonteen vuoksi. Suurin osa kansalaisopiston tuloista kertyy syyslukukauden aikana. Kurssit alkavat portaittain syyskuun puolivälin paikkeilla, ja ilmoittautuminen kursseille alkaa 10.8. Näin ollen tässä vaiheessa on hyvin vaikea arvioida asiakkaiden ilmoittautumisinnokkuutta kursseille. Ennuste on tehty kuitenkin kahden viimeisimmän vuoden toteumatietojen perusteella, joten suuria muutoksia ei pitäisi olla odotettavissa.

Varhaiskasvatus

Tarkastuslautakunta toteaa: "Varhaiskasvatuksen strateginen tavoite on kasvattaa yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten osuutta yli 12 prosenttiin vuonna 2016. Yksityisistä varhaiskasvatuspalveluista ostopalvelusopimuspäivähoidosta tullaan luopumaan kesään 2016 mennessä ja palvelusetelipäivähoitoa puolestaan tullaan edelleen lisäämään. Vantaalle valmistui vuonna 2015 kolme uutta yksityistä palvelusetelipäiväkotiä ja vuonna 2015 varhaiskasvatuksessa olevista lapsista noin 11 prosenttia oli yksityisessä varhaiskasvatuksessa (noin seitsemän prosenttia vuonna 2014).

Palvelusetelipäivähoidon osuuden kasvattamisella varhaiskasvatuksen tulosalue pyrkii palvelutarjonnan monipuolistamiseen, kaupungin investointikulujen vähentämiseen ja myös tuottavuuden lisäämiseen.

Palvelusetelipäiväkodit ovat Vantaalla yksityisen sijoittajan rakentamia ja kaupunki säästää näin investointikustannuksissa. Lisäksi kuuden suurimman kaupungin päivähoidon kustannusvertailussa todettiin, että Vantaalla, Tampereella, Turussa ja Oulussa vuonna 2014 palvelusetelijärjestelmän kustannukset lasta kohden laskettuina olivat kunnallisen päivähoidon kustannuksia alhaisemmat."

Arviointikertomuksessa on sisältöosassa viitattu palvelusetelipäivähoidon alhaisempiin kustannuksiin kunnalliseen päivähoidon nähden (Kuuden suurimman kaupungin lasten päivähoidon palvelut ja kustannukset vuonna 2014). Kuusikkoraportissa 2015 todetaan seuraavaa: Kuusikkoraporttien tarkoituksena on selvittää ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Yksityisen hoidon tuella ja palvelusetelillä järjestetyssä päivähoidossa sekä osin myös osto-palvelupäivähoidossa asiakkaat maksavat oman osuutensa palvelusta (asiaksmaksu) suoraan palvelun tuottajalle. Siten näiden palvelujen kustannukset ovat kunnalle netto-kustannuksia eikä niitä voi suoraan verrata raportissa esitettyihin kunnallisen päivähoidon kustannuksiin, joihin sisältyy asiakasmaksun osuus.

Tämän lisäksi kunnallisen ja palvelusetelipäivähoidon kustannuksiin vaikuttaa olennaisesti se, että suurin osa tukea tarvitsevista lapsista ohjautuu kunnalliseen päivähoidon. Erilaisiin tukitoimiin käytetään vuositasolla Vantaalla n. 7,9 M€.

Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy

Tarkastuslautakunta toteaa: "Taloustavoitteena oli nettotulos 100 000 euroa ja muina tavoitteina täyttöaste, opiskelijoiden työllistyminen ja jatko-opinnot, opintojen keskeyttäminen ja ylläpitäjän antama arvosana toiminnasta asteikolla 1–5.

Asetetut tavoitteet toteutuivat opintojen keskeyttämisistä lukuun ottamatta. Keskeyttämisten lisääntymiseen vaikutti ennakoitua suurempi opiskelijamäärä ja erityisesti aikuisopiskelijoiden keskeyttämisten lisääntyminen, mikä johtuu koko kaupan alan vaikeasta taloudellisesta tilanteesta. Tavoitteiden toteutuminen ilmenee kohdasta 1.5."

Vaikka opintojen keskeyttämisaste nousi vuonna 2015, se on Mercuriassa edelleen erittäin alhainen. Luku tulee suoraan tilastokeskuksen aineistoista ja siihen vaikuttaa myös heti opintojen aloitusvaiheessa tapahtuvat muutokset. Tavoitetaso on asetettu erittäin korkealle ja sen saavuttaminen tulee olemaan haastavaa myös tulevaisuudessa. Vuoden 2016 tiedot eivät ole vielä valmistuneet.

Opiskelijoiden työllistymistavoite on asetettu myös korkealle tasolle. Vaikea työllisyystilanne ja negatiiviset uutiset kaupan alalta (mm. Anttilan konkurssi, Stockmannin yt-neuvottelut) ovat vaikuttaneet työssäoppimispaikkojen

saamiseen ja osaltaan myös opiskelijoiden työllistymiseen. Pääkaupunkiseudulla ja kasvukeskuksissa tilanne on kuitenkin huomattavasti muuta Suomea parempi. Vuoden 2016 tiedot eivät ole vielä valmistuneet.

Tarkastuslautakunta toteaa myös: "Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy:n taloudelliset tulokset ovat viime vuosina olleet selvästi ylijäämäisiä ja yhtiön taloudellinen asema on vakaa. Oppilaitoksen vuosittainen liikevaihto on ollut vuosina 2012–2015 noin seitsemän miljoonaa euroa. Vuonna 2015 Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Osakeyhtiön taaseeseen on kertynyt aiempien tilikausien ylijäämää noin kymmenen miljoonaa euroa (lukuun laskettu mukaan 2015 kertynyt ylijäämä). Suurin tuloerä on vuosittain ollut koulutuspaikkakiintiön perusteella maksettava valtionosuus, josta on kertynyt vuosittain lähes 90 prosenttia koko tuloerästä. Ammatillisen koulutuksen rahoitusta vuosille 2013 ja 2014 supistettiin valtion osalta, kun koulutuspaikkojen yksikköhintojen indeksikorotukset jäädytettiin ja lisäksi yksikköhintoihin tehtiin pieniä leikkauksia.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusta uudistetaan edelleen jatkossa, mutta vielä ei ole tarkkaa tietoa miten uudistus tapahtuu. On todennäköistä, että ammatillisen koulutuksen valtiolta saama rahoitus tulee jatkossa edelleen vähenemään. Kauppiaitten Kauppaoppilaitos Oy pyrkii koko ajan tehostamaan toimintaansa ja varautuu valtionrahoituksen odotettavissa oleviin muutoksiin. Oppilaitos kehittää muun muassa koko ajan uusia koulutustuotteita asiakaspinnan laajentamiseksi ja samalla on myös toteutettu hillittyjä kustannussäästöjä."

Vuonna 2017 toteutetaan ammatillisen peruskoulutuksen säästöohjelman suurin leikkaus. Kesän aikana on leikkauksen määrää vielä lisätty. Leikkauksen seurauksena valtionosuusrahoitus pienenee noin 12 %. Koulutuksen järjestäjä saa päättää, toteuttaako se säästöt pienemmällä yksikköhinnalla vai opiskelijamäärää vähentämällä. Mercuria toteuttaa koulutustakuuta ja pitää opiskelijamäärän (710) ennallaan. Tämän lisäksi Mercuriassa on jatkettu maltillista säästöohjelmaa.

Opetuslautakunta 12.9.2016 § 10

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa esittelyosassa oleva selvitys vuoden 2015 arviointikertomuksesta.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Asiakirjat: Vuoden 2015 arviointikertomus on tallennettu opetuslautakunnan asiakirjaksi ext-
ranettiin

Täytäntöönpano: Hallintoyksikkö

Muutoksenhakuohje: Ei muutoksenhakuoikeutta/ Kuntalaki 91 §

Lisätiedot:

Eila Tanninen, 040 589 2731, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi